

КОНЦЕПЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ОСНОВА ДИНАМІЧНОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

РОМАН ОЛЕКСЕНКО,

*доктор філософських наук, професор,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь
roman.xdsl@ukr.net*

Концептуалізація моделі соціального розвитку та застосування принципів системності та ієрархії пов'язана з побудованою на міждисциплінарному дискурсі моделі, її практичному використанні у сфері соціальної політики. Виявлення особливостей взаємовідносин абстрактних рівнів організації дозволило ввести в теорію ієрархії уявлення про принцип саморозвитку багаторівневих систем, формалізувати взаємовідносини рівнів організації, проте ускладнення підрівнів системи ускладнюється і приводить до стану нестійкості і необхідності перетворення структурної організації. Ефективність та результативність публічного управління та адміністрування завжди прямо залежать від економічного та соціального розвитку суспільства, оскільки функціонування будь-якого суспільства не можливе без злагодженого порядку системної цілісності організації та вироблення механізму самоорганізації щодо подолання нестійкості системи, а нові умови функціонування системи вимагають змін, перебудови, перетрансформації системних рівнів складної системи соціального розвитку. Зміни ці не можуть здійснюватися на основі нарощування причинно-наслідкових відносин, що ускладнюють систему, а причинно-наслідкові відносини слід замінити зовнішніми ймовірнісними відносинами як аналогічними собі системами. При формуванні моделі соціального розвитку у контексті тоталогенезису виявляються два напрямки

соціального розвитку: 1) конкурентна боротьба; 2) кооперація з собі подібними системами. Якщо перший шлях вимагає мобілізації всіх ресурсів і удосконалення структурної перебудови організації, то другий шлях пов'язаний з докорінними перетвореннями структурної організації. Ці перетворення виражаються у тому, що система стає частиною системи більш високої організації і віддає найбільш важливі функції управління своїми частинами новому центру управління, зберігаючи частину функцій управління за власними рівнями і набуваючи нових властивостей щодо досягнення цілісності більш високої організації. Поняття емерджентності набуває нових рис у процесі перетворень в організації через призму змін єдності різноманітності, навіть якщо змінюється характер самого різноманітності і єдності. Не випадково І. Кант назвав єдність у багатоманітності тотальністю, а Г. В. Ф. Гегель під тотальністю розумів будь-яке утворення, що розгортається саме у собі і зберігає цю єдність, тобто вніс у це поняття рух, що дозволило під тотальністю розуміти тоталогенезис. А це відкривало нові перспективи, тому що виникало ще два додаткових два питання: 1) механізм процесу тоталогенезису; 2) збереження ідентичності тотальності як єдності у багатоманітності, що змінюється, потребує якісних змін і характеру відносин між компонентами системи; 3) необхідність побудови нової універсальної метафізичної моделі тоталогенезису, а також вироблення принципу оптимального управління будь-якими трансформаціями. Під тотальністю у нашому випадку розуміється модель соціального розвитку, аналіз якої дозволяє зрозуміти механізм збереження ідентичності цілісності соціальної системи. Для розуміння тотальності виокремимо принципи метафізики тотальності тоталогенезису: 1) монадно-праксичний, що виражається сукупністю “все є у всьому”, “все пов'язане з усім”, “все несе інформацію про все”; 2) причинно-кондиційний, в контексті якого встановлюється зв'язок між зовнішніми причинами взаємодіями компонентів як монад, так і кондиційними, що одночасно впливають одна на одну і, змінюючи монадні властивості, змінюють зовнішню причинну поведінку, в результаті чого розгортається рефлексивний саморозвиток тотальності; 3) сізігії, тобто поєднання пари протилежностей, які створюють збереження ідентичності тотальності, незважаючи на зміни і метаморфози при розгортанні тотальності, в результаті чого внутрішня структура будь-якої тотальності повинна бути не хаотичною, а складатися з компонентів, що мають монадно-пересічну природу. Від плинного співвідношення компонентів системи залежить гармонійність і дисгармонійність тотальності і характер тоталогенезису. Постійна підтримка оптимального сізігійного значення і будь-якої складної системи-тотальності у процесі змін є умовою постійної внутрішньої узгодженості та збереження її ідентичності. Всі ці глибоко філософські ідеї впливають на формування моделі соціального розвитку як тотальності, всезагального зв'язку всього зі всім, єдності протилежностей, досягнення єдності в багатоманітності, що відкриває нові перспективи, дозволяє вирішувати всі суперечності, щоб привести модель соціального розвитку як найважливішої сфери суспільства до гармонії, синергії, збереження максимальної внутрішньої взаємовідповідності, а для цього слід

виробити механізми управління соціальним розвитком, від яких залежить співвідношення порядку і хаотичності і приведення його до стійкості тоталогенезису, збереження внутрішньої гармонійності чи переходу у стан нестійкості чи розпаду тотальності та саморозгортання складних соціальних систем в умовах невизначеності. Саморозгортання складних систем соціального розвитку в умовах невизначеності є складовою частиною проблем підвищення ефективності соціального розвитку, що вимагає удосконалення стратегії публічного управління та адміністрування. Складні ієрархічні системи соціального розвитку представляють собою соціальний, економічний, організаційний, виробничий організм, що складається з цілої сукупності підсистем розвитку. Термін саморозгортання скиданих ієрархічних систем в умовах невизначеності розкриває переходи якості від одного стану до іншого, тому саморозгортання відбувається як в умовах онтогенезу, так філогенезу соціальних систем. Саморозгортання складних соціальних систем будь-якої складності слід визначити як простір, у якому відбувається процес як розгортання, формування нової соціальної субстанції, яка формується цим механізмом і перетворює дійсність соціального розвитку у нову якість. В контексті саморозгортання складних соціальних ієрархічних систем відбувається самовиробництво системою компонент, які реалізують процесуальну конфігурацію, що відбуваються завдяки механізмам саморегуляції, самореференції, аутопоезису. Способи системних перетворень – це ті конкретні системні перетворення, які реалізуються синхронічно чи діахронічно у системі розвитку, що привносять у кожне системне перетворення конкретних характеристик. У залежності від виду і порядку реалізації системних перетворень конкретний соціальний розвиток може представлятися або у формі еволюції (зменшення, збільшення чи повторення) або у розвитку скачкоподібного, катастрофічного, революційного, з переривом поступовості, перетворенням кількості у якість. Джерела розвитку – це рушійні сили розвитку, хочемо ми того чи ні, які включають внутрішні джерела, які властиві носіям соціального розвитку як мінливість, так і зовнішні, що діють негативно, позитивно, нейтрально, приводять до перетворень (у тому числі до елімінації) нестійких і реліквімації (стійких) носіїв розвитку. Фактори середовища, у свою чергу, можуть перетворюватися чи зберігатися у результаті позитивної, негативної чи нейтральної дії на них зовнішніх носіїв розвитку. У результаті це приводить до коеволюції – одночасної і взаємопов'язаної еволюції тих чи інших чинників, а точніше, до розвитку деякої суперсистеми, що охоплює все нові й нові підсистеми і перевизначає їх подальшу коеволюцію. У результаті умови розвитку приводять до наступної насильницької або автоматичної схеми соціального розвитку: 1) джерела розвитку поставляють еволюційну сировину – носіїв розвитку; 2) чинники середовища, як-от відбір, сортують їх, одних елімінують, інших перетворюють (у межах даної форми матерії), третіх зберігають; носіїв розвитку, які неелімінувалися, знову під дією внутрішніх і зовнішніх джерел еволюції перетворюють, зберігають, елімінують і так без кінця. Більшість відносин єдності елементів розвитку складається з елементів

синхронічної і діяхронічної упорядкованості носіїв розвитку і способів системних перетворень, відносин односторонньої детермінації, взаємодії, односторонніми діями між носіями розвитку і факторами середовища, між великою кількістю елементів розвитку та ймовірнісними “відносинами полімоноваріантності” взаємодії.